

DANI UČITELJSKOG FAKULTETA, 27.10.2023. GODINE – UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI, prostorija 006 (prizemlje Filozofskog fakulteta u Rijeci)

NAZIV SIMPOZIJA:

PRIJELAZNI PERIODI U DJETINJSTVU I PRILAGODBA U Dječjem vrtiću i OSNOVNOJ ŠKOLI

Sažetak simpozija: Osiguravanje dobrobiti djece tijekom prijelaznih perioda u djetinjstvu, a posebice kada se odvijaju u kontekstu odgoja i obrazovanja, jedna je od ključnih zadaća dječjih vrtića i osnovnih škola. Riječ je o periodima koja su nerijetko izazovna, kako za djecu i roditelje, tako i za odgajatelje i učitelje razredne nastave. Isto tako, s druge strane, riječ je o situacijama učenja u kojima se djeca (i roditelji) suočavaju s novim izazovima u svojem životu izgrađujući pritom strategije suočavanja koje ostaju dominantne kroz cijeli život. Ujedno, pojedine su razvojne domene značajno izložene ranim utjecajima tijekom prijelaznih perioda, kao što je socijalno-emocionalna domena, te posebice razvoj privrženosti i općenito odnosa s drugima. Na institucijskoj razini, a zbog same prirode prijelaznih perioda, neminovno su uključene različite odgojno-obrazovne ustanove koje imaju različite kurikulume, pa se postavlja pitanje kakve su prakse njihove suradnje te ima li prostora za unaprjeđenjem. Suvremena istraživanja o tranziciji spretno pomiče fokus s pitanja je li dijete spremno za vrtić/osnovnu školu, na pitanje o tome je li i u kojoj mjeri vrtić/škola spremna za dijete, pa danas govorimo o prilagodbi u vrtiću/školi, a ne o prilagodbi na vrtić/školu. Stoga je cilj ovog simpozija aktualizirati temu prijelaza iz obitelji u dječji vrtić i iz dječjeg vrtića i predškole u osnovnu školu i kritičkim propitivanjem u vidu teorijskih predavanja i predavanja utemeljenih na primjerima dobre prakse ponuditi smjernice za unapređenje kvalitete prijelaznih perioda tijekom djetinjstva.

THE NAME OF SYMPOSIUM:

TRANSITION PERIODS IN CHILDHOOD AND ADJUSTMENT IN KINDERGARTEN AND PRIMARY SCHOOL

Abstract of symposium: Ensuring the well-being of children during transitional periods in childhood, especially when they take place in the context of care and education, is one of the main tasks of kindergartens and elementary school. These are periods that are often challenging for children and parents as well as for educators and classroom teachers. On the other hand, they are learning situations in which children (and parents) are confronted with new challenges in their lives and develop coping strategies that remain formative throughout their lives. At the same time, certain developmental domains are exposed to early influences to a significant extent during the transitional phases, such as the social-emotional domain and, in particular, the development of attachments and general relationships with others. At the institutional level, the nature of transition periods necessarily involves different educational institutions with different curricula, raising questions about their collaborative practices and whether there is room for improvement. The contemporary research on transition deftly shifts the focus from whether the child is ready for kindergarten/primary school to whether and to what extent the kindergarten/school is ready for the child, so that today we are talking about kindergarten/school adjustment rather than kindergarten/school adaptation. Therefore, the aim of this symposium is to update the topic of transition from family to kindergarten and from kindergarten or preschool to elementary school and to offer guidelines for improving the quality of transition periods in childhood through critical questioning in the form of theoretical presentations and lectures based on examples of good practice.

PETAK, 27. LISTOPADA U 9,30H

RADNI PROGRAM SIMPOZIJA:

Vrijeme	Izlagач	Tema
9,30-9,35	izv. prof. dr. sc. Darko Lončarić	UVOD U SIMPOZIJ
9,35-9,40	prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić i Aleksandra Smolić Batelić	OTVARANJE SIMPOZIJA
9,40-10,00	prof. dr. sc. Sanja Smojver Ažić	ULOGA RANIH ODNOSA I PRIVRŽENOSTI U KONTEKSTU PRIJELAZA U VRTIĆ I PRILAGODBE U VRTIĆU
10,00-10,20	izv. prof. dr. sc. Dunja Anđić	POVEZANOST S PRIRODOM I IGRA I UČENJE U PRIRODI KAO ČIMBENIK DOBROBITI U PRIJELAZNOM PERIODU DJECE U OSNOVNU ŠKOLU
10,20-10,40	Amelia Lušetić, Sanja Tatalović Vorkapić i Doris Velan	KAKO NEPOZNATO UČINITI POZNATIM – PRIMJER DOBRE PRAKSE PRIJELAZA IZ OBITELJI U DJEČJI VRTIĆ
10,40-11,00	dr. sc. Sonja Ivić	LUTKA KAO PODRŠKA PRIJELAZU DJECE IZ VRTIĆA U ŠKOLU
11,00-11,20	prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić	DOBROBIT DJECE I ODGOJNO-OBRAZOVNI PRIJELAZNI PERIODI: OSVRT NA AKTIVNOSTI UNIRI PROJEKTA
11,20-11,30	prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić i Aleksandra Smolić Batelić	RASPRAVA I ZATVARANJE SIMPOZIJA

Programski odbor: Sanja Tatalović Vorkapić, Darko Lončarić, Ivana Mihić, Ester Vidović, Vesna Katić

Organizacijski odbor: Sanja Tatalović Vorkapić, Sanja Skočić Mihić, Jasminka Mezak, Aleksandra Smolić Batelić, Zlata Tomljenović

Ovaj simpozij se provodi kao sastavni dio projektnih aktivnosti znanstvenog projekta [uniri-drustv-18-11] "Dobrobit djece u prijelaznim životnim periodima: Empirijska provjera Ekološko-dinamičkog modela", kojeg financira Sveučilište u Rijeci.

SAŽECI IZLAGANJA

Autorica: prof. dr. sc. Sanja Smojver-Ažić (Filozofski fakultet u Rijeci, sanja.smojver.azic@ffri.uniri.hr)

Naslov: Uloga ranih odnosa i privrženosti u kontekstu prijelaza u vrtić i prilagodbe u vrtiću

Prijelaz u vrtić i osnovnu školu značajna je razvojna prekretnica u ranom i srednjem djetinjstvu koja podrazumijeva brojne promjene kao što su prilagodba na novo okruženje, nove odrasle osobe i vršnjake. Način na koji će djeca reagirati na promjene ovisi o nizu čimbenika, a osim obilježja djece bitne su i osobine i reakcije njima značajnih osoba, kao i obilježja okruženja. Razumijevanje kompleksnosti procesa prilagodbe i mogućih reakcija na stres, kako djece tako i njihovih roditelja, moguće je objasniti principima teorije privrženosti. Istraživanja potvrđuju ulogu sigurne privrženosti u socio-emocionalnom i kognitivnom razvoju. Bliski emocionalni odnos s osobom koja je osjetljiva na djetetove potrebe rezultira osjećajem povjerenja i sigurnosti koje djetetu olakšava suočavanje sa stresnim situacijama. Dok se sigurna privrženost smatra čimbenikom otpornosti u suočavanju s novim okruženjima, obrazac nesigurne privrženosti predstavlja faktor rizika koji može rezultirati različitim emocionalnim poteškoćama i problemima u ponašanju. Cilj je ovog izlaganja istaknuti mehanizme razvoja privrženosti u ranom djetinjstvu te ulogu roditelja, odgojitelja i nastavnika u procesu prilagodbe djece tijekom razdoblja prijelaza.

Ključne riječi: privrženost, figura privrženosti, prilagodba u vrtiću

Autorica: izv. prof. dr. sc. Dunja Anđić (Učiteljski fakultet u Rijeci, dunja.andic@ufri.uniri.hr)

Naslov: Povezanost s prirodom, igra i učenje u prirodi kao čimbenici dobrobiti tijekom prijelaznih perioda djece u osnovnu školu

Od Froebela pa do suvremenih pedagoških pristupa, igra i učenje U i O prirodi, ističe se kao značajan čimbenik u poticanju sveukupne dobrobiti djece, ali i kao bitan čimbenik u poticanju njihovog emocionalnog, socijalnog i kognitivnog razvoja. Istraživanja ukazuju da postoji značajna veza između koncepta „povezanosti s prirodom“ i dobrobiti djece. Boravak djece u prirodi, igre i učenje o prirodnom svijetu, potiče razvoj brojnih vještina, pozitivnih stavova prema prirodi, ali i razvoj samopouzdanja, empatije i otpornost djece na stresne situacije. Suvremena istraživanja upućuju da povezanost s prirodom doprinosi razvoju bolje prilagodbe djece na izazove u svakodnevnom životu, te posebice u periodima prilagodbe na novu okolinu, kao što je škola. Djeca koja više vremena provode u prirodi, ili su uključena u razne obrazovne programe, radionice, i sl. koji se odvijaju u prirodi, razvijaju pozitivnije stavove prema prirodi, manje su anksiozna i otpornija su na promjene. Istraživanja također upućuju da priroda „priprema“ djecu za akademski uspjeh upravo putem vršnjačke igre i pozitivnih ponašanja u igri, ali i učenja ponašanja, kao djela socioemocionalnog učenja. Ovim predavanjem će se pokušati potaknuti razmišljanje o tome, kako potaknuti značajniju povezanost s prirodom djece te kako i na koji način priroda, i igra i učenje u prirodi mogu doprinjeti osnaživanju djece u prelasku iz predškole u školu.

Ključne riječi: priroda, povezanost s prirodom, učenje, igra, dobrobit, prijelaz

Autorice: Amelia Lušetić, odgajateljica (Dječji vrtić Pazin, amelia.lusetic@gmail.com), Sanja Tatalović Vorkapić (Učiteljski fakultet u Rijeci, sanjatv@ufri.uniri.hr), Doris Velan, doktorandica (Dječji vrtić Pazin, dorisvelan.unipu@gmail.com)

Naslov: Kako nepoznato učiniti poznatim – primjer dobre prakse prijelaza iz obitelji u dječji vrtić

Sažetak: Prijelazni periodi tijekom djetinjstva najizazovnije su periodi u razvoju djece s obzirom da postoji najveća razlika između zahtjeva nove situacije i kapaciteta djece rane dobi za suočavanjem tijekom prilagodbe. Ovo je posebno naglašeno kada je riječ o odgojno-obrazovnom kontekstu. Stoga je iznimno važno kontinuirano promišljati o unapređenju znanosti i prakse s ciljem definiranja korisnih smjernica za rad s djecom tijekom prijelaza, što je ujedno i cilj ovog izlaganja. Nakon uvodnog, teorijskog dijela o kvaliteti prijelaznih perioda iz obitelji u dječji vrtić, te organizacije rada tijekom prijelaznih perioda u dječjim vrtićima, prikazat će se primjer dobre prakse koji je rezultirao olakšanim prijelazom iz obitelji u dječji vrtić, a uključuje tehnologiju koja je neminovno postala sastavni dio naše svakodnevice, a tako i života djece. Može biti korištena na različite načine, posebice ako se ne promatra samo kao "nužno zlo". U razdoblju pandemije, virtualni svijet postao je svojevrsan prozor u svijet vrtićke djece i njihovih obitelji. Jedan od načina stvaranja kontakta s djecom, a koji će kasnije postati zanimljiv alat u prijelaznom razdoblju iz obiteljskog okruženja u ono institucionalno, jest stvaranje sadržaja od strane odgajatelja za djecu putem internetske platforme YouTube. Cilj takvih sadržaja je pomoći djetetu, ali i roditeljima da odgajatelja vide i upoznaju i prije djetetova ulaska u ustanovu, čime se uvelike olakšava proces tranzicije.

Ključne riječi: digitalne tehnologije; djeca rane dobi; odgajatelji; poznatost dječjeg vrtića; prijelaz iz obitelji u dječji vrtić

Autorica: dr. sc. Sonja Ivić (Osnovna škola „Vladimir Gortan“, sivic3@gmail.com)

Naslov: Lutka kao podrška prijelazu djece iz vrtića u školu

Sažetak: U prvom razredu osnovne škole lutka može biti od velike pomoći u kreiranju nastavnog procesa. Poznavajući razvojne sposobnosti djeteta prvoga razreda, učitelji mogu uvesti lutku u nastavni proces i time obogatiti i olakšati osjetljivo tranzicijsko razdoblje prijelaza djeteta iz vrtića u školu. U djetetovu svijetu mašte lutka postaje razrednim ljubimcem, ravnopravnim članom razredne zajednice, netko tko mu je blizak i tko ga razumije. Razredni ljubimac ima snažnu ulogu u razvijanju socijalizacijskih i komunikacijskih vještina, empatije i samopouzdanja. Može biti dijelom svih etapa svakog nastavnog sata što uvelike ovisi o kreativnosti i vještini učitelja u kreiranju nastavnog procesa. Primjeri dobre prakse poticaj su učiteljima za stvaranje kreativnih scenarija prilagođenih njihovim potrebama i potrebama učenika njihova razreda.

Ključne riječi: prvi razred, lutka, razredni ljubimac, učitelj, nastavni scenarij

Autorica: prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić (Učiteljski fakultet u Rijeci, sanjatv@ufri.uniri.hr)

Naslov: DOBROBIT DJECE I ODGOJNO-OBRAZOVNI PRIJELAZNI PERIODI: OSVRT NA AKTIVNOSTI UNIRI PROJEKTA

Sažetak: Iznimno mali broj empirijskih istraživanja u našoj zemlji, tradicionalistički pogled na procese prijelaza i prilagodbe djece u odgojno-obrazovnom kontekstu, vrlo mali broj teorijskih modela te njihova empirijska neprovjerenost i naposljetku, istaknute potrebe za unapređenjem odgojno-obrazovne prakse tijekom prijelaza i prilagodbe u dječjem vrtiću i osnovnoj školi kao i kvalitete inicijalnog obrazovanja odgajatelja i učitelja, predstavljaju ključne razloge za pokretanjem i provedbom petogodišnjeg istraživačkog UNIRI projekta: Dobrobit djece u prijelaznim životnim periodima: Empirijska provjera Ekološko-dinamičkog modela (2018-2023). Prijelazni periodi sastavni su dio razvoja djece no istovremeno označavaju i dinamične procese promjena uvjetovane okolinskim odgojno-obrazovnim čimbenicima opisanim u suvremenom Ekološko-dinamičkom modelu prijelaza. S obzirom na njegovu složenost ali i mogućnost koju pruža u razumijevanju prijelaznih perioda djece rane i predškolske te osnovnoškolske dobi, cilj projekta je bio ispitati što veći broj intra-personalnih i inter-personalnih čimbenika u odnosu na kvalitetu prijelaza i prilagodbe djece u dječjem vrtiću i osnovnoj školi. U prethodnom je periodu proveden veliki broj projektnih aktivnosti koje će pored teorijskog modela biti prikazane u ovom izlaganju, a uključivale su: pripremu za provedbu empirijskog istraživanja, samu provedbu, te kontinuiranu suradnju s odgojno-obrazovnom praksom s ciljem kreiranja korisnih smjernica za unapređenje kvalitete odgojno-obrazovnog rada tijekom prijelaza i prilagodbe djece.

Ključne riječi: dječji vrtić, dobrobit djece, osnovna škola, prijelazni periodi djece, projektne aktivnosti